

Sucho je nyní nejhorší za 2000 let

Pomalý trend vysychání začal už v období starověku. Od počátku dvacátého století se ale výrazně zrychluje a v posledním půlstoletí je čtyřicetkrát rychlejší než za celé sledované období.

ELIŠKA NOVÁ

PRAHA Technika není vždy spolehlivá. Možná i proto je i v dnešní době k nezaplacení rada, že pomocí letokruhu se dá určit sever a jih. Čáry viditelné na každém pařezu obecně slouží i k určování stáří stromu. Vědci z Ústavu výzkumu globální změny Akademie věd (CzechGlobe) pro ně našli i jiné využití. Vskutku fascinující. Letokruhy si vybrali pro zkoumání sucha na našem území, a to zpátky až do roku 91 před naším letopočtem, tedy do doby mládí Julia Caesara.

Výsledkem je poznání o tom, jaká byla v každém roce od prvního století před Kristem intenzita sucha. Závěr robustní studie, která trvala několik let, není zrovna optimistický. Současná sucha jsou nejhorší od dob římské říše. „Bylo to pro nás zajímavé zjištění. Jednak proto, že v celém záznamu se jeví jakýsi pomalý trend vysychání, který nezačal ani v devatenáctém století, ani ve středověku. Vidíme ho už v období starověku. Ten trend podle našich dat trvá dva tisíce let,“ uvedl pro LN bioklimatolog Miroslav Trnka z CzechGlobe. Tím by se ale neměl nikdo nechat utěšit. Od počátku dvacátého století se tento trend výrazně zrychluje a v posledních šedesáti nebo padesáti letech je čtyřicetkrát rychlejší než za celé sledované období. Podle odborníků to jasně dokládá signál globální změny.

Ne že by vysychání v průběhu posledních dvou tisíc let bylo neměnné, sušší a vlhčí období se střídala.

Většina klimatických modelů odhaduje pokračování trendu rostoucích teplot, stagnujících srážek a zhoršující se vodní bilanci

FOTO MAFRA - MARTIN STOLAR

dala. Větší intenzita sucha byla například na začátku šestnáctého století. Současné epizodě velmi silně konkuruje. Konkrétně se jednalo o roky 1507, 1508, 1509 a 1510. Roky 1508 a 1509 se jeví jako vůbec nejsušší v celé řadě. „V součtu, tedy v kumulativním suchu, ale to poslední období přece jenom vede. Nemá asi smysl hledat rekordmana. Vzhledem k trendu je jen otázkou času, kdy sucho posledních let překonáme i v budoucnu,“ říká Trnka.

Na další dobu ledovou nespolehejme

Co se počátku šestnáctého století týče, řada získaná z letokruhů poukazuje na to, že ke snižování půdní vlhkosti začalo docházet už někdy

kolem roku 1100 nebo 1200, a to až k hodnotám, které jsou blízké dnešku. Tehdy se také na území dnešního Česka běžně pěstovaly melouny nebo fíky. Pak ale následovalo období, kterému říkáme malá doba ledová, v našich podmínkách spíše malá doba deštivá. „Někdy po roce 1550, zhruba k roku 1600, vidíme v záznamu návrat vlhkých hodnot, který vydržel někdy do konce dvacátého století,“ říká bioklimatolog. Po první polovině dvacátého století následoval sešup, a zatímco k hodnotám v šestnáctém století se špelo několik set let, dnešní sucho je výsledkem jen několika desítek let.

Na další dobu ledovou nebo deštivou se podle vědce v dnešní době spolehat nedá. Za prvé není

úplně jasné, co přesně ochlazení způsobilo. Možné je, že za tím byla série sopečných erupcí. S těmi se ale při výhledu do budoucnosti počítat nedá. Neví se, kdy přijdou. „Ale je dobré vědět, že k takovému zhoupení na druhou stranu dojít může. Je ale zapotřebí říct, že kdyby k takovému obratu mělo dojít, vyžadovalo by to daleko větší efekt potenciálních vulkanických erupcí, protože liší bioklimatolog. Po první polovině dvacátého století následoval sešup, a zatímco k hodnotám v šestnáctém století se špelo několik set let, dnešní sucho je výsledkem jen několika desítek let.“

Studie, která odhaluje, jaké bylo sucho v minulosti, může

svým způsobem ukázat i na budoucnost. Většina klimatických modelů pro naše území odhaduje pokračování trendu rostoucích teplot, stagnujících srážek a celkově zhoršující se vodní bilanci. „Do značné míry jsme věděli třeba to, že současná epizoda sucha nemá obdoby v posledních pěti stech letech. Kontext dvou tisíc let a znalosti bohatosti, variability, způsobu, jak moc jsme se propadli k nízkým hodnotám, a tím, že chápeme, proč k tomu dochází, nám umožňuje udělat si obrázek, jak to bude v budoucnu. A také o tom, jak moc nebo málo se naše modely mylí,“ uvádí Trnka.

To, co se děje nyní, nemá podle něj v posledních dvou tisících

let obdoby. Mohou za to fosilní paliva, jejich efekt je v řadě i v letokruzích naprosto zřetelný. „Fosilní paliva ovlivňují poměr izotopů uhlíku dvanáct a třináct. Fosilní paliva téměř žádný uhlík třináct neobsahují a my vidíme jeho jakési ředění, které se přesně shoduje s nástupem průmyslové revoluce. Je to jeden z mnoha dokladů, že zvyšující se koncentrace oxidu uhličitého v atmosféře je zapříčiněna spalováním fosilních paliv, tedy uhlíku,“ vysvětluje bioklimatolog.

Posloužil živý dub i staré trámy

Vědci si pro svůj výzkum vybrali dub. I proto, že každý rok vytvoří kompletní letokruh. Důvodem je i to, že dubové dřevo naši předkové hojně využívali jako stavební a v základech staveb se lépe uchovávalo. V raném středověku a na konci starověku to byl v našich podmínkách běžný strom. K analýze byly použity letokruhy ze šesti stromů za každý jeden rok od roku 91 před Kristem až do roku 2018. Dohromady to bylo třináct a půl tisíce letokruhů a 27 tisíc analýz. Zvlášť se totiž analyzovaly letokruhy kyslíku a uhlíku.

Kromě živých stromů, kterých byl zlomek, posloužily trámy starých budov, dříví z říčních naplavenin nebo ze studní. Vzorky pocházely převážně z archivu na Mendelově univerzitě.

U každého letokruhu byly vědci schopni určit, z jakého roku je. „Vždy stojí v nějaké souvislé řadě. Začíná se u živých stromů, vzorky se postupně překrývají a jdete tak zpět v čase. Je to výsledek dvacetileté práce dendrochronologů, hlavně Michala Rybníčka a Tomáše Koláře, kteří si data shromáždili a připravili tak, že tato studie byla vůbec možná,“ říká Trnka. Nyní jeho tým pracuje na aktualizaci dat pro roky 2019 a 2020.

Začalo papírové sčítání lidu

PRAHA V sobotu začalo sčítání lidu přes papírový formulář. Lidé ho získají od sčítacího komisaře nebo na většině pošt, kde byla zřízena kontaktní místa pro sčítání. Jejich pracovníci poradí s vyplněním formuláře a zodpoví případné dotazy. Mluvčí sčítání Jolana Voldánová doplnila, že vyplnění a odevzdání papírového formuláře se týká jen těch, kteří se nesečetli či nesečetou online. I v případě převzetí formuláře se stále lidé mohou rozhodnout pro online sečtení, které je jednodušší. Sčítání je povinné pro všechny obyvatele. ČR jich má zhruba 10,7 milionu, online se zatím sečetlo zhruba šest milionů lidí. čtk

Pro konec Filipa v čele KSČM nebylo dost hlasů

NYMBURK KSČM nechce podle předsedy Vojtěcha Filipa v podzimních volbách do sněmovny klesnout pod výsledek z roku 2017. Tehdy získala 7,76 procenta, se získáním 15 mandátů dopadla nejhůř ve své polistopadové historii. Pád preferencí strany se zastavil, řekl novinářům Filip, který v sobotu v hlasování ústředního výboru odolal návrhu na své odvolání. Podle volebních modelů KSČM nyní osciluje kolem pěti-procentní hranice potřebné pro vstup do dolní parlamentní komory. Výbor také schválil kandidátní listiny pro všechny kraje.

„Myslím si, že to je reálné a realistické,“ uvedl k volebním cílům KSČM Filip, který bude kandidovat ze druhého místa v Jihočeském kraji, jedničkou v tomto regionu bude Alena Nohavová. Jedničkou pražské kandidátky je Marta Semelová, ve středních Čechách komunisty do voleb povede Stanislav Grospič.

Jednou z kandidátek, nad nimiž členové výboru diskutovali, byla volební listina pro Ústecký kraj. Regionální organizace zde nechtěla zařadit do čela volební listiny místopředsedkyni sněmovního klubu Hanu Aulickou Jírovcovou. Spor přičítají komentáři souboji mezi stranickými konzervativci a mladším liberálnějším křídlem strany. Jako lídra výbor schválil Jaroslava Komínka, Aulická Jírovcová je dvojkou, ač ji jako jedničku prosazoval předseda strany.

Druhou kandidátkou, kde byla potřebná diskuse, byla ta pro Moravskoslezský kraj. Lídrem bude Leo Luzar, výbor se zabýval zařazením nestraničů. Další 12 kan-

didátních listin bylo dle Filipa potřeba jen potvrdit.

Podle Filipa je třeba najít lepší způsob komunikace uvnitř strany, ale i řízení volební kampaně. Výbor měl také schvalovat program, ale podle předsedy ještě nemá zpětnou vazbu z některých okresů, proto se bude projednávat na dalším setkání.

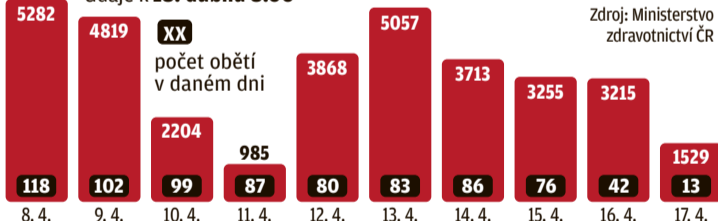
Silný mandát, míní předseda

Filip vede stranu přes 15 let, při sobotním hlasování o jeho odvolání bylo pro 46 hlasů ze 78 přítomných. Podle stanov ale bylo třeba pro odvolání předsedy nejméně 60 hlasů, tedy dvoutřetinová většina ze všech 90 členů ústředního výboru. Filip míní, že mandát vedení strany je dostatečně silný. Dodal, že svou funkci dá k dispozici na sjezdu, který se má konat v listopadu, tedy až po volbách. Odvolání nebyli ani místopředsedové KSČM, ale výbor vzal na vědomí už dříve podanou rezignaci Kateřiny Konečné. Po tajné volbě ji jako nový místopředseda nahradil Milan Krajčák.

Komunisté rozhodnutím ponechat Filipa v čele strany rozhodně nezvýšili šanci, aby zůstali ve sněmovně i po říjnových volbách, uvedl politolog Lubomír Kopeček z Masarykovy univerzity v Brně. KSČM přitom dle něj v posledních letech ve všech volbách ztrácela. „Asi každá strana, která by chtěla provést nějaký restart, by vyměnila vedení,“ podotkl. „Očekávat od člověka po 16 letech ve vedení politické strany nějaké nové impulzy, nějaké nové nápady je poněkud překvapivé,“ řekl Kopeček. čtk

Denní nárůst počtu osob s prokazaným onemocněním

Údaje k 18. dubnu 8.00

REPRODUKČNÍ ČÍSLO R
R = 0,73

Zdroj: Ministerstvo zdravotnictví ČR

CELKEM NAKAŽENÝCH
1 601 881

CELKEM VYLÉČENÝCH
1 495 624

CELKEM OBĚTÍ
28 426

HOSPITALIZOVANÍ
4052

VYKÁZANÁ OČKOVÁNÍ CELKEM
2 448 898

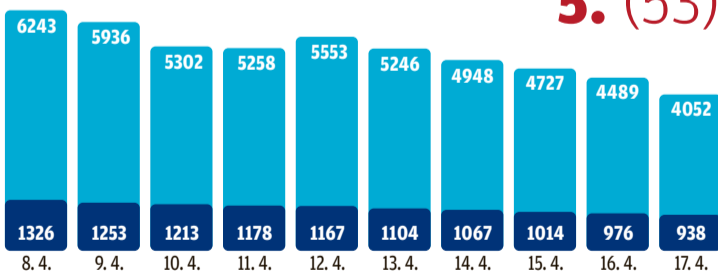
UKONČENÁ OČKOVÁNÍ CELKEM
856 274

VYKÁZANÁ OČKOVÁNÍ
23 958

UKONČENÁ OČKOVÁNÍ
8505

Aktuální počet hospitalizovaných

z toho v těžkém stavu

STUPEŇ PES
5. (53)

Nemocnice hlásí nejméně pacientů za poslední půlrok

PRAHA Laboratoře v Česku v sobotu potvrdily 1529 případů koronaviru, což je nejméně od 5. září. Ubývá i hospitalizovaných s nemocí covid-19, je jich nejméně od poloviny října.

Podle ministra zdravotnictví Petra Arenbergera (za ANO) je tak už možné říct, že Velikonoce navzdory obavám epidemickou situací v Česku nezhoršily. Nutná je ale opatrnost, protože virus je zrádný a situace nadále křehká, dodal. Rozvolňování proto podle Arenbergera musí být pozvolné a uvážlivé. Zvládnutá by epidemie byla při sto případech nemo-

ci covid-19 na 100 000 obyvatel za sedm dní. Nynější hodnoty jsou zatím zhruba trojnásobné.

Ve vážném stavu se v nemocnicích léčí 938 lidí, nejméně od počátku roku. Zátěž nemocnic epide-mií je ale vyšší. Statistiky ministerstva totiž nezahrnují pacienty, kteří po deseti dnech nevykazují příznaky covidu, nemocniční péči ale dál potřebují. Volných bylo k věřejšímu ránu dle dat ministerstva 22 procent lůžek s plic-ní ventilací a 29 procent standard-ních lůžek s kyslíkem.

Nový ministr o víkendu také oznámil další doplnění týmu

svých nejbližších spolupracovníků. Mezi náměstky na ministerstvu zdravotnictví nově přichází přednostka pneumologické kliniky pražské Thomayerovy nemocnice Martina Vašáková. Klinikou skupinu ke koronaviru vede náměstek Martin Havrda, Národní dispečink lůžkové péče přednostka kliniky anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny Fakultní nemocnice v Motole Tomáš Vymazal.

„Je před námi hodná práce!“ napsal Arenberger na Twitteru. Vašáková podle něj v týmu náměstků začne pracovat dnes. čtk

NOVÝ SERIÁL
LN OD 14. 5.

PŘEDPLATNÉ
310 Kč

**Pecení
PRO KAŽDÉHO**

KLASICKÉ I NETRADIČNÍ
RECEPTY, KTERÉ
ZVLÁDNĚTE

www.lidovenoviny.cz/peceni

LIDOVÉ NOVINY